

Cuprins

Abrevieri.....	XIII
----------------	------

Titlul I. Caracterizarea generală a dreptului civil român.....	1
---	----------

Capitolul I. Sinteze.....	1
Secțiunea 1. Noțiunea, rolul, principiile și delimitarea dreptului civil.....	1
§1. Noțiunea dreptului civil.....	1
§2. Rolul dreptului civil.....	3
§3. Principiile dreptului civil.....	3
§4. Delimitarea dreptului civil.....	6
Secțiunea a 2-a. Teoria legii civile.....	10
§1. Izvoarele dreptului civil.....	10
§2. Clasificarea normelor de drept civil.....	14
§3. Aplicarea legii civile.....	16
§4. Interpretarea legii civile.....	20
Capitolul II. Probleme de seminar.....	25
§1. Temă de reflecție.....	25
§2. Teme pentru referat.....	25
§3. Întrebări.....	25
§4. Teste grilă.....	25
§5. Speță.....	29
§6. Bibliografie.....	30

Titlul II. Raportul juridic civil.....	31
---	-----------

Capitolul I. Aspectele generale ale raportului de drept civil (noțiunea, caracterele juridice și structura).....	31
Secțiunea 1. Sinteze.....	31
§1. Noțiunea raportului juridic civil.....	31
§2. Caracterele juridice ale raportului de drept civil.....	31
§3. Structura raportului juridic civil.....	33
Secțiunea a 2-a. Probleme de seminar.....	33
§1. Temă de reflecție.....	33
§2. Teme pentru referat.....	33
§3. Întrebări.....	33
§4. Teste grilă.....	33
§5. Speță.....	35
Capitolul II. Noțiuni generale privind părțile raportului juridic civil.....	36
Secțiunea 1. Sinteze.....	36
§1. Categoriile de subiecte ale raportului juridic civil și definițiile acestora.....	36
§2. Capacitatea civilă.....	36

§3. Determinarea, pluralitatea și schimbarea subiectelor raportului juridic civil	46
Sețiunea a 2-a. Probleme de seminar	52
§1. Temă de reflecție.....	52
§2. Teme pentru referat	52
§3. Întrebări.....	52
§4. Teste grilă.....	52
§5. Speță.....	59
Capitolul III. Conținutul raportului juridic civil.....	60
Sețiunea 1. Sinteze.....	60
Subsețiunea 1. Considerații generale.....	60
Subsețiunea a 2-a. Dreptul subiectiv civil	60
§1. Definiția dreptului subiectiv civil.....	60
§2. Clasificarea drepturilor subiective civile.....	61
§3. Recunoașterea, ocrotirea și exercitarea drepturilor subiective	68
Subsețiunea a 3-a. Obligația civilă	69
§1. Noțiunea obligației civile	69
§2. Clasificarea obligațiilor civile	70
Sețiunea a 2-a. Probleme de seminar	73
§1. Temă de reflecție.....	73
§2. Teme pentru referat	73
§3. Întrebări.....	73
§4. Teste grilă.....	74
§5. Speță.....	79
Capitolul IV. Obiectul raportului juridic civil.....	80
Sețiunea 1. Sinteze.....	80
Subsețiunea 1. Considerații generale privind obiectul raportului juridic civil	80
Subsețiunea a 2-a. Considerații generale privind bunurile	80
§1. Noțiune.....	80
§2. Corelația dintre bun și patrimoniu.....	81
Subsețiunea a 3-a. Clasificarea bunurilor	81
§1. Categorii de bunuri prevăzute de Codul civil.....	81
§2. Clasificarea doctrinară a bunurilor.....	82
Sețiunea a 2-a. Probleme de seminar	92
§1. Temă de reflecție.....	92
§2. Teme pentru referat	92
§3. Întrebări.....	92
§4. Teste grilă.....	92
§5. Speță.....	97
Capitolul V. Izvoarele și proba raportului juridic civil concret.....	99
Sețiunea 1. Sinteze.....	99
Subsețiunea 1. Izvoarele raportului juridic civil concret.....	99
§1. Considerații generale privind izvoarele raportului juridic	99
§2. Clasificarea izvoarelor raportului juridic civil	99

§3. Tabel sintetic	102
Subsecțiunea a 2-a. Proba raportului de drept civil	103
§1. Considerații generale privind proba raportului de drept civil	103
§2. Mijloace de probă.....	105
Secțiunea a 2-a. Probleme de seminar	113
§1. Teme de reflecție.....	113
§2. Teme pentru referat	113
§3. Întrebări	113
§4. Teste grilă.....	114
§5. Speță.....	118
§6. Modele de acte autentice notariale	118
§7. Bibliografie	126
Titlul III. Actul juridic civil	127
Capitolul I. Noțiunea și clasificarea actelor juridice civile.....	127
Secțiunea 1. Sinteze.....	127
§1. Noțiunea actului juridic civil.....	127
§2. Clasificarea actelor juridice civile.....	128
Secțiunea a 2-a. Probleme de seminar	140
§1. Teme de reflecție.....	140
§2. Temă pentru referat	140
§3. Întrebări	140
§4. Teste grilă.....	141
§5. Speță.....	146
Capitolul II. Condițiile actului juridic civil	147
Secțiunea 1. Sinteze.....	147
Subsecțiunea 1. Generalități privind condițiile actului juridic civil	147
§1. Noțiune și enumerare	147
§2. Clasificarea condițiilor actului juridic civil.....	147
§3. Tabel sintetic	148
Subsecțiunea a 2-a. Capacitatea de a încheia actul juridic civil	148
§1. Noțiune.....	148
§2. Regula capacității de a încheia acte juridice și excepția incapacității	149
Subsecțiunea a 3-a. Consimțământul.....	149
§1. Definiția consimțământului.....	149
§2. Corelația dintre consimțământ și voința juridică.....	149
§3. Accepțiunile consimțământului.....	150
§4. Condițiile de valabilitate a consimțământului	150
§5. Viciile de consimțământ.....	152
Subsecțiunea a 4-a. Obiectul actului juridic	164
§1. Noțiune.....	164
§2. Condiții de valabilitate a obiectului actului juridic	164
Subsecțiunea a 5-a. Cauza (scopul) actului juridic civil.....	168
§1. Noțiune.....	168

§2. Condiții de valabilitate	168
§3. Probă	169
Subsecțiunea a 6-a. Forma actului juridic civil	170
§1. Noțiune	170
§2. Principiul consensualismului	170
§3. Clasificarea condițiilor de formă	171
§4. Forma <i>ad validitatem</i>	171
§5. Forma <i>ad probationem</i>	173
§6. Forma <i>ad oposabilitatem</i>	173
§7. Tabel sintetic	174
Subsecțiunea a 7-a. Modalitățile actului juridic civil	174
§1. Generalități privind modalitățile actului juridic civil	174
§2. Termenul (<i>dies</i>)	175
§3. Condiția	178
§4. Sarcina	183
§5. Tabel sintetic	185
Secțiunea a 2-a. Probleme de seminar	186
§1. Temă de reflecție	186
§2. Teme pentru referat	186
§3. Întrebări	186
§4. Teste grilă	187
§5. Speță	198
Capitolul III. Efectele actului juridic civil	200
Secțiunea 1. Sinteze	200
§1. Noțiunea de efecte ale actului juridic civil	200
§2. Enumerarea principiilor efectelor actului juridic civil	200
§3. Principiul forței obligatorii a actului juridic	200
§4. Principiul irevocabilității actului juridic	202
§5. Principiul relativității efectelor actului juridic	204
§6. Tabel sintetic	212
Secțiunea a 2-a. Probleme de seminar	213
§1. Teme de reflecție	213
§2. Teme pentru referat	214
§3. Întrebări	214
§4. Teste grilă	214
§5. Speță	220
Capitolul IV. Nulitatea actului juridic civil	221
Secțiunea 1. Sinteze	221
Subsecțiunea 1. Noțiunea și delimitarea nulității	221
§1. Noțiunea nulității	221
§2. Funcțiile nulității	221
§3. Delimitarea nulității față de alte sancțiuni de drept civil	222
Subsecțiunea a 2-a. Clasificarea, cauzele și regimul juridic al nulității	225
§1. Clasificarea nulității	225

§2. Cauzele nulității	229
§3. Regimul juridic al nulității	231
§4. Tabel sintetic	235
Subsecțiunea a 3-a. Efectele nulității	236
§1. Generalități privind efectele nulității	236
§2. Principiul retroactivității efectelor nulității	237
§3. Principiul restabilirii situației inițiale (<i>restitutio in integrum</i>)	237
§4. Principiul anulării actului subsecvent, ca urmare a anulării actului inițial (<i>resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis</i>)	240
§5. Cazuri care înlătură principiul (<i>quod nullum est, nullum producit effectum</i>)	241
§6. Refacerea actului juridic nul	243
Secțiunea a 2-a. Probleme de seminar	243
§1. Teme de reflecție	243
§2. Teme pentru referat	244
§3. Întrebări	244
§4. Teste grilă	244
§5. Speță	251
§6. Bibliografie	252
Titlul IV. Prescripția extinctivă și decăderea	253
Capitolul I. Prescripția extinctivă	253
Secțiunea 1. Generalități privind prescripția extinctivă	253
§1. Noțiunea și reglementarea legală a prescripției extinctive	253
§2. Natura juridică a prescripției extinctive	253
§3. Efectul prescripției extinctive	253
§4. Delimitarea prescripției extinctive	256
Secțiunea a 2-a. Domeniul de aplicare a prescripției extinctive	257
§1. Noțiune	257
§2. Domeniul prescripției extinctive în cadrul drepturilor patrimoniale	258
§3. Domeniul prescripției extinctive în cadrul drepturilor nepatrimoniale	259
§4. Probleme speciale privind domeniul prescripției extinctive	
Secțiunea a 3-a. Termenele de prescripție extinctivă	260
§1. Noțiune și clasificare	262
§2. Termenul general de prescripție extinctivă	262
§3. Termene speciale de prescripție extinctivă	263
Secțiunea a 4-a. Cursul prescripției extinctive	264
§1. Începutul prescripției extinctive	264
§2. Suspendarea prescripției extinctive	266
§3. Întreruperea prescripției extinctive	269
§4. Repunerea în termenul de prescripție extinctivă	271
§5. Tabel sintetic	273
Secțiunea a 5-a. Împlinirea prescripției extinctive	277

Capitolul II. Decăderea.....	278
§1. Noțiune.....	278
§2. Clasificarea termenelor	278
§3. Domeniu de aplicare	279
§4. Regim juridic	279
§5. Efecte	280
§6. Tabel sintetic	280
Capitolul III. Probleme de seminar	281
§1. Teme de reflecție.....	281
§2. Teme pentru referat	281
§3. Întrebări.....	281
§4. Teste grilă.....	282
§5. Speță.....	289
§6. Bibliografie	290

Titlul V. Subiectele dreptului civil..... 291

Capitolul I. Persoana fizică	291
Secțiunea 1. Sinteze.....	291
Subsecțiunea 1. Generalități privind persoana fizică	291
§1. Noțiunea de persoană fizică	291
§2. Clasificarea persoanelor fizice	291
Subsecțiunea a 2-a. Capacitatea civilă a persoanei fizice.....	292
§1. Noțiune.....	292
§2. Capacitatea de folosință a persoanei fizice	292
§3. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice	305
Subsecțiunea a 3-a. Identificarea persoanei fizice.....	307
§1. Generalități.....	307
§2. Cetățenia	307
§3. Numele.....	307
§4. Pseudonimul și porecla	316
§5. Domiciliul	317
§6. Starea civilă sau statutul civil.....	321
Subsecțiunea a 4-a. Ocrotirea persoanei fizice prin mijloace de drept civil	328
§1. Generalități.....	328
§2. Ocrotirea minorului.....	328
§3. Ocrotirea interzisului judecătoresc.....	338
§4. Ocrotirea persoanei fizice aflate în situații deosebite, prin curatelă	341
Secțiunea a 2-a. Probleme de seminar	344
§1. Teme de reflecție.....	344
§2. Teme pentru referat	344
§3. Întrebări.....	345
§4. Teste grilă.....	345
§5. Speță.....	356

Capitolul II. Persoana juridică.....	357
Secțiunea 1. Sinteze.....	357
Subsecțiunea 1. Aspecte generale în legătură cu persoana juridică	357
§1. Noțiune.....	357
§2. Elemente constitutive.....	357
§3. Enumerare	358
§4. Clasificare	359
§5. Reglementare legală.....	360
§6. Înființarea persoanei juridice.....	361
§7. Înregistrarea persoanei juridice	362
§8. Nulitatea persoanei juridice.....	362
Subsecțiunea a 2-a. Capacitatea civilă a persoanei juridice	363
§1. Precizări prealabile.....	363
§2. Capacitatea de folosință a persoanei juridice	364
§3. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice	365
Subsecțiunea a 3-a. Identificarea persoanei juridice	368
§1. Generalități.....	368
§2. Naționalitatea	369
§3. Denumirea.....	369
§4. Sediul	369
Subsecțiunea a 4-a. Reorganizarea persoanei juridice	370
§1. Generalități.....	370
§2. Fuziunea	370
§3. Divizarea	371
§4. Transformarea	372
Subsecțiunea a 5-a. Încetarea persoanei juridice.....	373
§1. Generalități.....	373
§2. Dizolvarea	373
§3. Desființarea persoanei juridice.....	374
§4. Tabel sintetic	375
Secțiunea a 2-a. Probleme de seminar.....	375
§1. Teme de reflecție.....	375
§2. Teme pentru referat.....	375
§3. Întrebări.....	375
§4. Teste grilă.....	376
§5. Speță.....	378
§6. Model de act constitutiv	379
§7. Bibliografie	389
Răspunsuri teste grilă.....	391

Titlul I

Caracterizarea generală a dreptului civil român

Capitolul I

Sinteze

Secțiunea 1. Noțiunea, rolul, principiile și delimitarea dreptului civil

§1. Noțiunea dreptului civil

1.1. Definiția dreptului civil și elementele acesteia

Dreptul civil reprezintă acea ramură a sistemului dreptului care reglementează raporturi patrimoniale și nepatrimoniale, stabilite între persoane fizice și persoane juridice, aflate pe poziții de egalitate juridică¹.

Așadar, elementele definitorii ale dreptului civil sunt următoarele:

a) *dreptul civil este una dintre ramurile sistemului de drept românesc*, reprezentând un ansamblu de norme juridice (este determinat astfel conținutul dreptului civil);

Normele dreptului civil, cuprinse în special în Codul civil², dar și în numeroase alte legi speciale, constituie izvoarele dreptului civil. Normele de drept civil, ca și normele aparținând altor discipline juridice, sunt ordonate în instituții juridice.

Principalele instituții ale dreptului civil sunt următoarele:

- raportul juridic civil;
- actul juridic civil;
- prescripția extinctivă și decăderea;
- subiectele dreptului civil;
- drepturile reale principale;
- obligațiile civile;
- contractele civile speciale;
- succesiunile.

b) *dreptul civil reglementează raporturile patrimoniale și nepatrimoniale* (formând obiectul dreptului civil) stabilite între persoane fizice și persoane juridice;

¹ Potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (1) C.civ., „Dispozițiile prezentului cod reglementează raporturile patrimoniale și nepatrimoniale dintre persoane, ca subiecte de drept civil”;

² Este vorba despre Legea nr. 287/2009, republicată (M.Of. nr. 505 din 15 iulie 2011), rectificată (M.Of. nr. 246 din 29 aprilie 2013), cu modificările și completările ulterioare.

Este patrimonial acel raport al cărui conținut poate fi evaluat în bani (*exemplu*: raportul juridic născut dintr-un contract de vânzare).

Dimpotrivă, este nepatrimonial (sau personal-nepatrimonial) acel raport al cărui conținut nu poate fi evaluat în bani (*exemplu*: raportul ce are în conținutul său dreptul persoanei fizice la nume, la domiciliu sau la stare civilă).

Dreptul civil nu reglementează totalitatea raporturilor patrimoniale și personal-nepatrimoniale din societate, întrucât și alte discipline juridice (precum: dreptul familiei, dreptul muncii, dreptul financiar etc.) au ca obiect de reglementare astfel de relații juridice.

Precizăm că dispozițiile Codului civil se aplică și raporturilor dintre profesioniști¹, precum și raporturilor dintre aceștia și orice alte subiecte de drept civil [art. 3 alin. (1) C.civ.].

Fac parte din categoria *raporturilor patrimoniale* civile:

- raporturile reale, adică acele raporturi al căror conținut este format din drepturi reale (*exemplu*: dreptul de proprietate – ca drept real principal; dezmembrămintele acestuia – dreptul de uz, dreptul de uzufruct, dreptul de abitație, dreptul de servitute și dreptul de superficie; drepturile reale de garanție – gajul, ipoteca; dreptul de administrare, de concesiune și de folosință – care prezintă interes pentru proprietatea publică)²;

- raporturile obligaționale (sau de obligații), al căror conținut este reprezentat de drepturi de creanță, izvorâte, fie din acte juridice, fie din fapte juridice, licite sau ilicite.

Raporturile nepatrimoniale civile cuprind următoarele subdiviziuni:

- raporturi care privesc existența și integritatea subiectelor de drept civil, adică acele raporturi care au în conținutul lor drepturi personale nepatrimoniale (*exemplu*: dreptul la viață, la reputație, la sănătate etc.);

- raporturi de identificare, al căror conținut este format din drepturi care permit individualizarea subiectelor de drept civil (*exemplu*: dreptul la nume, domiciliu, reședință, denumire, sediu etc.);

- raporturi generate de creația intelectuală, al căror conținut este reprezentat de drepturi personale nepatrimoniale, ce au ca izvor opera științifică, literară, artistică sau invenția (*exemplu*: dreptul privind paternitatea operei).

Raporturile juridice reglementate de dreptul civil mai pot fi clasificate, în funcție de felul subiectelor³, în:

- raporturi juridice civile stabilite numai între persoane fizice;
- raporturi juridice civile stabilite numai între persoane juridice;
- raporturi juridice stabilite între persoane fizice și persoane juridice.

c) *subiectele raportului de drept civil* sunt persoanele fizice (subiecte individuale de drept, reprezentate de om privat în individualitatea lui) și persoanele juridice (subiecte colective de drept, reprezentate de colective de oameni);

Persoana juridică reprezintă acel colectiv de oameni, care îndeplinește următoarele trei condiții, impuse de dispozițiile art. 187 C.civ.:

- organizare de sine stătătoare;

¹ Art. 3 alin. (2) C.civ.: „Sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere”.

² A se vedea art. 551 C.civ.

³ Distincția dintre raporturi civile patrimoniale și raporturi civile nepatrimoniale este realizată în considerarea criteriului conținutului lor, susceptibil sau nu de evaluare bănească.

- patrimoniu propriu;
- urmărirea unui scop licit și moral, în acord cu interesul general.

d) subiectele raportului de drept civil se află pe *poziție de egalitate juridică*, astfel încât una dintre părți nu este subordonată celeilalte.

Precizare: Egalitatea juridică a părților reprezintă atât metoda de reglementare specifică dreptului civil, cât și o trăsătură caracteristică a raportului de drept civil.

1.2. Accepțiunile expresiei „drept civil”

Expresia „drept civil” are trei înțelesuri:

a) *ramură de drept*, adică ansamblul normelor juridice civile. Cu același înțeles pot fi folosite expresiile „drept obiectiv” și „drept pozitiv”;

b) *drept subiectiv civil*, adică posibilitatea recunoscută de legea civilă subiectului activ al raportului juridic civil de a avea o anumită conduită, de a pretinde o conduită corespunzătoare dreptului său de la subiectul pasiv, iar, în caz de nevoie, de a apela la forța de constrângere a statului, pentru a asigura protecția dreptului său;

c) *ramură a științei juridice*, anume acea știință care are ca obiect de cercetare dreptul civil ca ramură de drept.

Precizare: Știința dreptului civil constituie obiectul disciplinei de învățământ care poartă aceeași denumire.

§2. Rolul dreptului civil

Dreptul civil constituie *drept comun*, în sensul că împrumută norme altor ramuri de drept învecinate, ori de câte ori acestea din urmă nu conțin norme proprii care să reglementeze un anumit aspect al unui raport juridic sau în cazul în care acestea sunt insuficiente. Într-o asemenea ipoteză, se va aplica norma corespunzătoare din dreptul civil.

Potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (2) C.civ., „*Prezentul cod este alcătuit dintr-un ansamblu de reguli care constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera sau spiritul dispozițiilor sale*”.

§3. Principiile dreptului civil

Principiile dreptului, în general, reprezintă idei călăuzitoare. Acestea se regăsesc:

- a) la nivelul întregului sistem al dreptului românesc;
- b) la nivelul dreptului civil român ca ramură a sistemului dreptului;
- c) la nivelul instituțiilor dreptului civil român.

3.1. Principii fundamentale ale dreptului român

Acestea sunt idei de bază, formulate la nivelul Teoriei generale a dreptului și se regăsesc în întreaga legislație românească¹.

¹ Din această cauză, acestea vor fi numai enumerate în prezenta lucrare, și nu definite.

Consacrate de Constituție ca lege fundamentală a statului și de alte legi importante, în special de coduri, principiile fundamentale ale dreptului român sunt, în principal, următoarele:

- a) principiul democrației;
- b) principiul egalității în fața legii;
- c) principiul legalității și ordinii de drept;
- d) principiul separației puterilor în stat.

Întrucât sunt principii ale întregului sistem de drept românesc, acestea guvernează, implicit, dreptul civil român.

3.2. Principii fundamentale ale dreptului civil

Acestea sunt acele idei care călăuzesc numai legislația civilă, numai instituțiile juridice ale dreptului civil, și nu întreaga legislație a statului. Sunt astfel de principii următoarele:

- principiul proprietății;
- principiul egalității în fața legii civile;
- principiul îmbinării intereselor personale, individuale cu cele obștești, generale;
- principiul ocrotirii drepturilor subiective civile sau al garantării lor;
- principiul bunei-credințe.

A) Principiul proprietății

Acest principiu este consacrat, în principal, de Constituție și de Codul civil.

Codul civil, în art. 555 alin. (1), definește dreptul de proprietate ca reprezentând „(...) *dreptul titularului de a poseda, folosi și dispune de un bun în mod exclusiv, absolut și perpetuu, în limitele stabilite de lege*”.

Potrivit dispozițiilor art. 44 alin. (1) din Constituție, proprietatea este garantată, indiferent că este publică sau privată. Proprietatea publică aparține statului și unităților administrativ-teritoriale (comuna, orașul sau municipiul, județul), iar proprietatea privată aparține atât statului și unităților administrativ-teritoriale, cât și particularilor, persoane fizice sau juridice. Rezultă, așadar, că statul și unitățile administrativ-teritoriale au atât un domeniu public, cât și unul privat, guvernate însă, de un regim juridic diferit.

Astfel, proprietatea publică prezintă, în opoziție cu proprietatea privată, următoarele caractere juridice:

- a) inalienabilitate (nu poate fi înstrăinată);
- b) imprescriptibilitate (pe de o parte, acțiunea în revendicare, prin intermediul căreia proprietatea este apărută în justiție, poate fi introdusă oricând, fiind imprescriptibilă din punct de vedere extinctiv, iar pe de altă parte, proprietatea publică nu este susceptibilă de dobândire prin uzucapiune sau prescripție achizitivă);
- c) insesizabilitate (nu poate forma obiectul executării silite).

Dreptul de proprietate este garantat, chiar și în ceea ce privește terenurile, și cetățenilor străini și apatrizilor (persoane lipsite de cetățenie)¹.

¹ Potrivit art. 44 alin. (2) din Constituție, „*Proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate internaționale la care România este parte, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală*”.

*De lege lata*¹ exproprierea nu poate opera decât pentru cauză de utilitate publică și numai în baza unei drepte și prealabile despăgubiri. Similar, subsolul oricărui imobil poate fi folosit de către autoritatea publică, numai pentru lucrări de interes general și numai în baza despăgubirii proprietarului, pentru orice daune produse.

B) Principiul egalității în fața legii civile

Potrivit dispozițiilor art. 30 C.civ. (având denumirea indicativă „Egalitatea în fața legii civile”): „*Rasa, culoarea, naționalitatea, originea etnică, limba, religia, vârsta, sexul sau orientarea sexuală, opinia, convingerile personale, apartenența politică, sindicală, la o categorie socială ori la o categorie defavorizată, averea, originea socială, gradul de cultură, precum și orice altă situație similară nu au nicio influență asupra capacității civile*”. Acest principiu trebuie extins și la subiectul colectiv de drept și trebuie înțeles, în sensul că toate persoanele juridice de un anumit fel se supun, în mod egal, dispozițiilor legale aplicabile categoriei din care fac parte.

C) Principiul îmbinării intereselor personale, individuale cu cele obștești, generale

Acest principiu vizează atât persoanele fizice, cărora legea le recunoaște drepturi, numai în scopul de a satisface interesele lor personale, materiale și culturale, în acord cu interesul general, cât și persoanele juridice, care trebuie să se constituie numai în vederea realizării unui scop, în acord cu interesul general. Constituie exemple de texte de lege, care fac aplicarea acestui principiu: art. 11, art. 14 alin. (1), art. 60, art. 187 C.civ., art. 26 alin. (2), art. 40, art. 44 alin. (5) și (7) din Constituție etc.

Exercitarea drepturilor subiective, cu încălcarea acestui principiu, constituie *abuz de drept* și este sancționat în condițiile legii.

Potrivit dispozițiilor art. 15 C.civ., „*Niciun drept nu poate fi exercitat în scopul de a vătămă sau păgubi pe altul ori într-un mod excesiv și nerezonabil, contrar bunei-credințe*”.

D) Principiul ocrotirii drepturilor subiective civile sau al garantării lor

Potrivit dispozițiilor constituționale românești [art. 1 alin. (3), art. 18, art. 21 etc.], dar și a prevederilor Pactului internațional privind drepturile civile și politice ale omului (1974) – art. 26, drepturile civile sunt ocrotite de lege, în sensul că este interzisă orice discriminare în exercitarea acestora. O aplicație a acestui principiu fac și dispozițiile art. 26 C.civ., potrivit cărora „*Drepturile și libertățile civile ale persoanelor fizice, precum și drepturile și libertățile civile ale persoanelor juridice sunt ocrotite și garantate de lege*”.

E) Principiul bunei-credințe

Acest principiu este consacrat de dispozițiile art. 14 C.civ., potrivit cărora „(1) *Orice persoană fizică sau persoană juridică trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile civile cu bună-credință, în acord cu ordinea publică și bunele moravuri.* (2) *Buna-credință se prezumă până la proba contrară*”.

În Codul civil, însă, putem identifica numeroase alte texte de lege care fac referire la buna-credință [exemplu: art. 39 alin. (2), art. 142 alin. (1), art. 960 alin. (3) C.civ. etc.].

¹ *De lege lata* = lege aplicabilă, lege în vigoare. *De lege ferenda* = propuneri legislative.

3.3. Principii ale instituțiilor dreptului civil

Acestea sunt acele idei de bază care se aplică, fie numai unei instituții a dreptului civil, fie mai multor instituții juridice civile. Așadar, vocația principiilor instituțiilor dreptului civil este mai restrânsă decât cea a principiilor fundamentale ale dreptului civil.

Constituie exemple de principii aplicabile instituțiilor dreptului civil, următoarele:

- a) principiul consensualismului, cu aplicație în materia formei actului juridic civil;
- b) principiul chemării la moștenire în ordinea claselor de moștenitori și a gradelor de rudenie, cu aplicație în materia moștenirii legale;
- c) principiul egalității între rudele din aceeași clasă și cu același grad de rudenie, cu incidență în materia moștenirii legale etc.

3.4. Tabel sintetic

Principii fundamentale ale dreptului român	Principii fundamentale ale dreptului civil român	Principii ale unor instituții de drept civil
- principiul democrației	- principiul proprietății	- principiul consensualismului
- principiul egalității în fața legii	- principiul egalității în fața legii civile	- principiul chemării la moștenire în ordinea claselor de moștenitori și a gradelor de rudenie
- principiul legalității și ordinii de drept	- principiul îmbinării intereselor personale, individuale cu cele obștești, generale	- principiul egalității între rudele din aceeași clasă și cu același grad de rudenie etc.
- principiul separației puterilor în stat	- principiul ocrotirii drepturilor subiective civile sau al garantării lor	
- principiul democrației	- principiul bunei-credințe	

§4. Delimitarea dreptului civil

4.1. Criterii de delimitare

Rațiuni de ordin teoretic și practic impun delimitarea dreptului civil de celelalte ramuri de drept. Principalele criterii de delimitare a ramurilor dreptului sunt următoarele:

a) *obiectul de reglementare*, ce reprezintă o categorie unitară de relații sociale, reglementate de un mănunchi de norme juridice uniforme;

Obiectul de reglementare a dreptului civil, așa cum am mai arătat, este reprezentat de cele două mari categorii de raporturi juridice: patrimoniale și personal-nepatrimoniale.

b) *metoda de reglementare*, reprezentând modalitatea de influențare a raporturilor sociale de către societate, prin stat, care edictează normele juridice;

Specifică dreptului civil, cum am precizat deja, este egalitatea juridică a părților.